

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 3. maaliskuuta 2025
(OR. en)

6693/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0034(NLE)

RECH 76
COMPET 109

EHDOTUS

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	28. helmikuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 62 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON SUOSITUS eurooppalaisen tutkimusalueen toimintapoliittisesta ohjelmasta (2025–2027)

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 62 final.

Liite: COM(2025) 62 final

Bryssel 28.2.2025
COM(2025) 62 final

2025/0034 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

eurooppalaisen tutkimusalueen toimintapoliittisesta ohjelmasta (2025–2027)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) tarkoituksena on luoda alue, jossa ”tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti” (SEUT-sopimuksen 179 artikla). ERA käynnistettiin uudelleen vuonna 2020, ja samaan yhteyteen liittyi myös Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksen¹ hyväksyminen. Sopimuksessa esitetään seuraavat jäsenvaltioiden yhteisen toiminnan prioriteettialat:

- 1) aidosti toimivien osaamisen sisämarkkinoiden syventäminen;
- 2) yhteinen vastaaminen vihreään siirtymään ja digitalisaatioon sekä muihin yhteiskuntaan vaikuttaviin haasteisiin ja yhteiskunnan ERAan osallistumisen lisääminen;
- 3) tutkimuksen ja innovoinnin huippuosaamisen saatavuuden lisääminen kaikkialla unionissa ja innovointiekosysteemien välisten yhteyksien parantaminen kaikkialla unionissa;
- 4) yhteisten tutkimus- ja innovointi-investointien ja -uudistusten edistäminen.

EU vauhditti ERAn toteuttamista ja tutkimusta ja innovointia (T&I) koskevien strategioiden yhteensovittamista ottamalla käyttöön uusia hallintorakenteita sekä konkreettisia toimia sisältäneen ensimmäisen ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2022–2024. Jäsenvaltioiden kanssa tehtävässä yhteistyössä on saavutettu huomattavaa edistymistä, erityisesti niiden T&I-järjestelmien hajanaisuuden poistamisessa. Aloitteissa on keskitytty tutkijanuriin, tutkimusinfrastruktuureihin, avoimeen tieteseen, tiedettä kohtaan tunnettavan luottamuksen rakentamiseen kansalaisosallistumisen avulla ja resurssien hankkimiseen temaattista T&I-yhteistyötä varten. Jäsenvaltioiden, sidosryhmien ja komission yhdessä kehittämä painopisteiden asettamisprosessi on lisännyt omistajuuden tunnetta ja sitoutumista ERAn täytäntöönpanoon, erityisesti ensimmäisen ERAn toimintapoliittisen ohjelman kautta.

Samoin kuin vuosia 2022–2024 koskeneessa ensimmäisessä toimintapoliittisessa ohjelmassa, vuosia 2025–2027 koskevassa toisessa toimintapoliittisessa ohjelmassa esitetään konkreettisia ERA-toimia, jotka toimivat strategisena kehyksenä EU-maiden välisen yhteistyön edistämiseksi, T&I-järjestelmien tehostamiseksi ja yhteisille toimille, joilla vastataan yhteiskunnallisiin haasteisiin. Toisessa ohjelmassa hyödynnetään ensimmäisen ohjelman täytäntöönpanosta saatuja kokemuksia pyrkien sekä syventämään nykyisten painopisteiden mukaisia toimia **rakennepolitiikkojen** avulla että samalla laajentamaan eurooppalaisen tutkimusalueen visiota **uusilla ERA-toimilla**. Rakennepolitiikat ovat ERAn pitkän aikavälin politiikkoja, jotka koskevat muun muassa avointa tiedettä, tutkimusinfrastruktuureja ja tutkijanuria. Ne ulottuvat yksittäisiä toimintapoliittisia ohjelmia pidemmälle, ja ne on integroitu kansallisen ja EU:n tason politiikkaan. ERA-toimet puolestaan ovat rajattuja, politiikkalähtöisiä ja tavoitteellisia toimia,

¹ NEUVOSTON SUOSITUS (EU) 2021/2122.

jotka tuottavat olennaista lisäarvoa EU:lle, jäsenvaltioille ja sidosryhmille. Tekoälyn käyttö tieteessä, tutkimuksen turvallisuus, politiikkaa tukeva tiede ja tasapuolisuus tieteessä yksilöitiin toiminta-aloiksi, joilla yhteistyötä pidetään tarpeellisena. Yleisenä tavoitteena on selkeyttää vuosia 2025–2027 koskevan ERAn toimintapoliittisen ohjelman painopisteitä ja rakennetta ja sitä kautta helpottaa kansallisten viranomaisten ja sidosryhmien suorittamaa täytäntöönpanoa.

ERAn toimintapoliittinen ohjelma on ei-sitova väline, jolla ohjataan kansallisia ja EU:n tason politiikkoja SEUT-sopimuksen 179 artiklassa vahvistettujen ERAn tavoitteiden mukaisesti. Sillä sovitetaan yhteen jäsenvaltioiden prioriteetteja ERAn edistämiseksi yhteisten toimien pohjalta ja kannustetaan näin vapaaehtoiseen yhteistyöhön ja koordinointiin jäsenvaltioiden ja EU:n välillä. Koska ERAan osallistuminen on vapaaehtoista, täytäntöönpanoa ei valvota oikeudellisesti. ERAn toimintapoliittisen ohjelman täytäntöönpanossa noudatetaan vaihtelevan geometrian mallia. ERA-foorumi toimii hallintoelimenä, joka kokoaa yhteen Euroopan komission, jäsenvaltioita, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneita maita ja EU:n tason sidosryhmiä koordinoimaan yhdessä ERA-toimien täytäntöönpanoa.

Vaikka myös muilla kuin lainsäädäntöaloitteilla on saatu aikaan merkittävää edistystä – kuten esimerkiksi ERAn toimintapoliittisella ohjelmalla 2022–2024, joka sisältää vapaaehtoisia sitoumuksia ERA-toimien muodossa – ne eivät yksin kykene poistamaan rakenteellisia esteitä. Eurooppalaisen tutkimusalueen täytäntöönpanosta 22 päivänä lokakuuta 2024 annetussa komission tiedonannossa² tuotiin esiin joitakin jatkuvia haasteita, kuten jäsenvaltioiden erot tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin (TKI) suorituskyyvyssä, riittämättömät yksityiset ja julkiset TKI-investoinnit, jotka jäävät alle tavoitteen (kolme prosenttia BKT:stä), sääntelykehysten hajanaisuus, rajallinen tuki teknologiansiirrolle sekä tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien hajanaisuus. Tiedonannon päätelmissä korostettiin tarvetta vahvistaa hallintoa.

Näihin systeemiin haasteisiin vastaamiseksi ERAn toimintapoliittista ohjelmaa täydennetään tulevilla lainsäädäntöaloitteilla, joilla voidaan ottaa käyttöön lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, jotka menevät ei-sitovan ERAn toimintapoliittisen ohjelman vapaaehtoisia toimia pidemmälle. Tällaiset aloitteet (kuten eurooppalaista tutkimusaluetta koskeva säädös) tarjoavat tilaisuuden puuttua ongelmiin yhdenmukaistamalla toimintaa, soveltamalla sääntöjä yhdenmukaisesti ja valvomalla EU:n politiikkojen täytäntöönpanoa, jotta voidaan luoda tasapuoliset toimintaedellytykset kaikille jäsenvaltioille. Niitä voitaisiin soveltaa osa-alueilla, joilla arvioidaan tarvittavan vapaaehtoisten koordinointi- ja yhteistyötoimenpiteiden ohella sitovia sääntöjä tai rakenteita ERAn tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän pitäisi vähentää huomattavasti T&I-politiikkojen ja -järjestelmien hajanaisuutta EU:ssa.

² COM(2024) 490.

2. OIKEUSPERUSTA, SUHTEELLISUUSPERIAATE

TOISSIJAISUUSPERIAATE

JA

• Oikeusperusta

Aloitteen oikeusperustana on SEUT-sopimuksen 292 artikla. SEUT-sopimuksen 292 artiklan mukaisesti neuvosto voi antaa suosituksia ja se tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta aina silloin, kun perussopimuksissa määrätään, että neuvosto hyväksyy säädöksen komission ehdotuksesta. SEUT-sopimuksen 179 artiklan 1 kohdan mukaisesti unioni pyrkii toiminnallaan lujittamaan tieteellistä ja teknologista perustaansa toteuttamalla eurooppalaisen tutkimusalueen, jossa tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti, tukemaan unionin kilpailukyvyyn, myös sen teollisuuden kilpailukyvyyn, kehittämistä sekä edistämään kaikkea tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisena. SEUT-sopimuksen 181 artiklan mukaan unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla turvatakseen kansallisen politiikan ja unionin politiikan keskinäisen yhtenäisyyden.

Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi, erityisesti aloitteita, joilla on tarkoitus vahvistaa suuntaviivoja ja indikaattoreita, järjestää parhaiden käytäntöjen vaihtoa sekä valmistella säännöllistä seurantaa ja arviointia varten tarvittavaa työtä. Euroopan parlamentti pidetään täysin ajan tasalla. SEUT-sopimuksen 182 artiklan 5 kohdan mukaisesti Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan ERAn toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä monivuotisen puiteohjelman mukaisten toimien täydentämiseksi.

Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)

ERAn tarkoituksena on luoda alue, jossa ”tutkijat, tieteellinen tietämys ja teknologia liikkuvat vapaasti” (SEUT-sopimuksen 179 artiklan 1 kohta). Se on toissijaisuusperiaatteen mukainen, koska kyse on hallinnoltaan monitasoisesta aloitteesta ja koko hallinnon kattavasta lähestymistavasta, mikä varmistaa, että toimintapolitiikat sovitetaan yhteen hallinnon eri tasoilla ja eri politiikanalojen välillä. Siinä kunnioitetaan jäsenvaltioiden toimivaltaa tällä alalla mutta pyritään varmistamaan, että T&I-politiikka on johdonmukaista kaikilla hallintotasoilla (paikallisella, alueellisella, kansallisella ja maailmanlaajuisella tasolla). Lisäksi siinä esitetään aloitteita, jotka tuottavat Euroopan tasolla suurimman osan EU:n lisäarvosta, joka liittyy kansallisiin ja alueellisiin poliittisiin toimiin ja perustuu niihin. Aloite on toissijaisuusperiaatteen mukainen, koska SEUT-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan nojalla ehdotus ei kuulu Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

• Suhteellisuusperiaate

Ehdotetut toimet ovat oikeassa suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Ehdotuksella tuetaan uuden ERAn tavoitteiden saavuttamista. Se täydentää kansallisia pyrkimyksiä luoda tutkijakeskeinen, arvoihin perustuva, huipputasoinen ja vaikutuslähtöinen tutkimusalue. Ehdotuksessa kunnioitetaan jäsenvaltioiden käytäntöjä ja noudatetaan eriytettyä lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon jäsenvaltioiden erilaiset taloudelliset, rahoituskelliset ja sosiaaliset tilanteet sekä tutkimusjärjestelmien ja niihin liittyvien instituutioiden ja organisaatioiden moninaisuus. Siinä

on otettu huomioon, että ehdotetun suosituksen täytäntöönpanotavat voivat erota toisistaan kansallisten, alueellisten tai paikallisten olosuhteiden mukaisesti.

- **Toimintatavan valinta**

Ensimmäisestä ERAn toimintapoliittisesta ohjelmasta 2022–2024 saatujen kokemusten perusteella toimintatavaksi valittiin neuvoston suositus. Komissio korostaa sitoumustaan vahvistaa yhteistyöhön perustuvaa ERAn hallintoa muuntamalla jäsenvaltioiden, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneiden maiden ja EU:n tason sidosryhmien kanssa tehdyn yhteiskehittämistyön tulokset neuvoston suositusta koskevaksi komission ehdotukseksi. Tavoitteena on lisätä omistajuuden tunnetta ja tietoon perustuvaa sitoutumista jäsenvaltioiden ja sidosryhmien keskuudessa, minkä pohjalta voidaan jatkaa yhteisiä toimia ja rakennepoliittikkoja koskevaa yhteistyötä. Lisäksi toimintatavassa huomioidaan edelleen joustava lähestymistapa ERA-toimien toteuttamiseen ja ERAn toimintapoliittisen ohjelman vapaaehtoinen luonne.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **ASiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Euroopan komission ehdotus ERAn toimintapoliittiseksi ohjelmaksi 2025–2027 perustuu ensimmäisestä ERAn seurantasyklistä vuonna 2023 kerättyyn näyttöön. Sykliin sisältyi arviointi ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2022–2024 täytäntöönpanosta unionin tasolla ensimmäisen 18 kuukauden aikana (EU:n tason raportti), ERA-maaraportit kaikista jäsenvaltioista ja 11:stä Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneesta maasta sekä ensimmäinen unionin tason ERA-tulostaulu (ERA Scoreboard) ja ensimmäinen yksityiskohtainen ERA-tulostaulu (ERA Dashboard). Kahdeksantoista kuukauden jakson kattamassa unionin tason raportissa arvioitiin edistymistä Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksessa vahvistetuilla ERAn yhteisen toiminnan prioriteettialoilla sekä ERAn toimintapoliittisen ohjelman täytäntöönpanossa. ERA-maaraportteissa sama analyysi toistettiin kansallisella tasolla. Unionin tason ERA-tulostaulussa arvioitiin ERAn prioriteettien yleistä vakiinnuttamista ja kollektiivista edistymistä vuonna 2023 koko EU:n osalta, ja yksityiskohtaisessa tulostaulussa arvioitiin edistymistä kansallisella tasolla. Kaikki raportit ovat julkisesti saatavilla ERAn toimintapoliittisella foorumilla³.

- **Vaikutustenarviointi**

Vaikutustenarviointia ei tehty. Koska kyseessä on komission ehdotus neuvoston suositukseksi, joka sisältää myös suunniteltuja ERA-toimia, vaikutuksia ei voida määrittää tarkasti etukäteen. Lisäksi ERAn toimintapoliittinen ohjelma 2025–2027 on laadittu yhteistyössä ERA-foorumin asiantuntijaryhmän kanssa, joka kokoaa yhteen jäsenvaltioita, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneita maita ja sidosryhmiä. Ohjelman valmistelua käsiteltiin neuvostossa (erityisesti eurooppalaisen tutkimusalueen ja innovoinnin komiteassa sekä EU:n kilpailukyvyn parantamisesta, ERAn vahvistamisesta ja sen hajanaisuuden poistamisesta

³ <https://european-research-area.ec.europa.eu/>.

annettujen neuvoston päätelmien⁴ yhteydessä), mikä osoittaa, että jäsenvaltiot ja sidosryhmät odottavat, että asiakirja hyväksytään.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta.

- **Perusoikeudet**

Ei sovelleta.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ei sovelleta.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2025–2027 täytäntöönpanoa seurataan ERAn seurantamekanismin avulla. Mekanismi perustuu Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimuksesta annetussa neuvoston suosituksessa vahvistettuihin vaatimuksiin. Euroopan komissio esitteli 10. kesäkuuta 2022 neuvostolle ERAn tulevaa seurantamekanismia koskevan kehyksen, jossa määritellään mekanismin osatekijät.

ERAn seurantamekanismiin kuuluu sekä laadullisia että määrällisiä raportointivälineitä, joilla arvioidaan ERAn toimintapoliittisen ohjelman puitteissa sovittujen toimien toteutusta sekä kansallisella että Euroopan tasolla sekä EU:n ja jäsenvaltioiden suoriutumista ERAn tavoitteiden saavuttamisessa.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Ei sovelleta.

⁴ 16179/24.

Ehdotus

NEUVOSTON SUOSITUS

eurooppalaisen tutkimusalueen toimintapoliittisesta ohjelmasta (2025–2027)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan ensimmäisen ja toisen virkkeen,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) EU:lla on edessään useita ennennäkemättömiä haasteita. Maailmanjärjestys on muuttumassa, ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden perusteita horjuttavat epävakaa geopolitiittinen tilanne, kasvava taloudellinen kilpailu, ennennäkemättömän nopea ja mullistava teknologinen vallankumous sekä ilmastonmuutos ja sen seuraukset. Euroopan johtoasemaa ja strategista riippumattomuutta keskeisillä teknologian aloilla on kiireellisesti vahvistettava. Tässä yhteydessä tiede, teknologia ja innovointi ovat ratkaisevan tärkeitä Euroopan haavoittuvuuden vähentämiseksi ja sen täyden potentiaalin vapauttamiseksi. Myös tutkimuksella ja innovoinnilla (T&I) on ratkaiseva rooli Euroopan unionin kestävän kilpailukyvyyn parantamisessa.
- (2) Eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kehittäminen on keskeinen osa unionin pyrkimyksiä vastata näihin haasteisiin. Tavoite luoda eurooppalainen tutkimusalue tutkimuksen, teknologian ja innovoinnin sisämarkkinoiksi esitettiin ensimmäisen kerran vuonna 2000, ja se vahvistettiin Lissabonin sopimuksessa EU:n erityistavoitteeksi. Viimeaikaiset poliittiset pyrkimykset perustaa tutkimus- ja innovaatiounioni, joka johtaisi yhteiseen eurooppalaiseen T&I-strategiaan ja -politiikkaan, ja jatkaa ”viidennen vapauden” eli osaamisen vapaan liikkuvuuden edistämistä osoittavat, että on tarpeen kehittää edelleen aluetta, joka kokoaa valtiot yhteen koordinoimaan ja kehittämään kansallisia T&I-politiikkojaan ja -ekosysteemejään ja jolla tietämys, tutkijat ja teknologia voivat liikkua vapaasti. EU:n laajuisen koordinoinnin lisääminen ERAn kautta voi edistää investointeja ja uudistuksia, ja se voi olla keskeisessä asemassa kestävän kilpailukyvyyn edistämisessä kilpailukykykompassin⁵ tavoitteiden mukaisesti.
- (3) ERA on 25 viime vuoden aikana saavuttanut merkittäviä tuloksia keskeisillä politiikan aloilla, joita ovat muun muassa tutkimusinfrastruktuurit, avoin tiede, kansainvälinen

⁵ COM(2025) 30 final.

yhteistyö, sukupuolten tasapuolinen edustus T&I-toiminnassa, yhteinen ohjelmasuunnittelu, tutkijanurat ja tutkijoiden liikkuvuus. Näitä saavutuksia on edistetty myös Marie Skłodowska-Curie -toimilla, joista on rahoitettu yli 150 000:ta huippututkijaa muun muassa huipputason tohtorinkoulutusohjelmien, tohtorintutkinnon jälkeisten apurahojen ja T&I-henkilöstövaihdon kautta, EURAXESS-palvelulla, jonka kautta on tuettu yli kahden miljoonan tutkijan urakehitystä ja liikkuvuutta eri puolilla Eurooppaa, sekä eurooppalaisilla avoimen tieteen pilvipalveluilla (EOSC), jotka tarjoavat saumattoman pääsyn laadukkaaseen dataan ja digitaalisiin palveluihin ja tukevat samalla rajat ylittävää ja tieteenalojen välistä yhteistyötä.

- (4) Vuonna 2021 jäsenvaltiot ja komissio sopivat uudesta visiosta ja poliittisesta kehyksestä, jotka esitetään ERAn tulevaa hallinnointia⁶ ja Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimusta⁷ koskeissa neuvoston päätelmissä. Visiossa esitetään yhteiset arvot ja periaatteet, jotka ohjaavat tutkimusta ja innovointia, ja määritellään yhteisen toiminnan prioriteettialat. Tutkimus- ja innovaatiosopimuksessa jäsenvaltiot toistivat sitoumuksensa tehdä yhteistyötä ERAn tavoitteiden saavuttamiseksi, jotta voidaan edistää yhdentymistä ja yhteistyötä ja vähentää tieteellisen tutkimuksen, teknologian ja innovoinnin hajanaisuutta Euroopassa. Jäsenvaltiot vahvistivat vuonna 2024 annetuissa neuvoston päätelmissä EU:n kilpailukyvyn parantamisesta, eurooppalaisen tutkimusalueen vahvistamisesta ja sen hajanaisuuden poistamisesta⁸, että ne ovat sitoutuneet parantamaan koordinoitua ja yhdenmukaistamaan kansallisia T&I-politiikkoja yhdenmukaisen ja tehokkaan tutkimusekosysteemin luomiseksi.
- (5) Ensimmäinen ERAn toimintapoliittinen ohjelma 2022–2024 loi vankan perustan ERAn tavoitteiden saavuttamiselle. Sillä muunnettiin Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimuksen prioriteettialat konkreettisiksi toimiksi. Komissio, jäsenvaltiot, Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan assosioituneet maat ja EU:n tason sidosryhmät toteuttivat yhteistyössä 17 toimea. ERA-foorumilla ja sen alaryhmillä on osana uutta hallintomallia erityinen rooli ERAn ja sen toimien täytäntöönpanon tukemisessa. Ne toimivat siltana EU:n tason, kansallisten ja alueellisten elinten välillä ja helpottavat yhteistyötä. Osallistavalla lähestymistavalla varmistetaan, että kaikkien näkemykset tulevat kuulluksi. Tämä edistää innovatiivisia strategioita ja yhteistä sitoutumista politiikkoihin, joilla vahvistetaan Euroopan T&I-ekosysteemiä. Eurooppalaisen tutkimusalueen ja innovoinnin komitea (ERAC) on korkean tason strateginen ja poliittinen neuvoa-antava elin, joka tarjoaa varhaisessa vaiheessa neuvoja neuvostolle ja komissiolle.
- (6) Komissio korosti ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2022–2024 saavutuksia ja uutta hallintomallia ERAn toteuttamisesta vuonna 2024 antamassaan tiedonannossa⁹. Ensimmäisen ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2022–2024 tärkeimpiin saavutuksiin erilaisten T&I-tarpeiden täyttämiseksi eri puolilla Eurooppaa kuuluvat 1) tutkimuksen arvioinnin edistämistä käsittelevän koalition (CoARA) perustaminen, 2) nollatoleranssia

⁶ 14308/21.

⁷ NEUVOSTON SUOSITUS (EU) 2021/2122.

⁸ 16179/24.

⁹ COM(2024) 490.

koskevat käytäntösäännöt, joilla torjutaan sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa EU:n T&I-järjestelmässä, 3) vihreän energiamurroksen edistäminen ottamalla käyttöön vihreää vetyä koskevan ERA-pilottihankkeen strateginen T&I-ohjelma, 4) tutkimuksesta ja innovoinnista ja koheesiopolitiikasta vastaavien hallintoviranomaisten verkoston (RIMA) perustaminen tavoitteena tuoda yhteen T&I-politiikan toimijat ja hallintoviranomaiset, jotta voidaan arvioida innovaatiokuilua, lisätä huippuosaamista ja hyödyntää olemassa olevia välineitä osallistumispohjan laajentamiseksi, ja 5) uuden ERAn seuranta- ja arviointikehyksen kehittäminen.

- (7) Toinen ERAn toimintapoliittinen ohjelma 2025–2027 on suunniteltu tämän lähestymistavan pohjalta vastaamaan nykyisiin haasteisiin. Siinä hahmotellaan Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksen yhteisen toiminnan prioriteettialojen ja ensimmäisen ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2022–2024 täytäntöönpanon tulosten pohjalta 11 ERAn rakennepolitiikkaa ja kahdeksan konkreettista ERA-toimea. Ne ovat ERA-foorumin ja ERACin puitteissa toteutetun laajan yhteiskehittämisen prosessin tulos, ja niiden toteutus on tarkoitus aloittaa vuonna 2025. Ensimmäinen ja toinen ERAn toimintapoliittinen ohjelma ovat kytköksissä toisiinsa. Vuosia 2025–2027 koskevalla toimintapoliittisella ohjelmalla jatketaan ensimmäiseen ohjelmaan sisältyvien käynnissä olevien politiikkojen toteutusta, edistetään ERAn tärkeimpiä pitkän aikavälin tavoitteita ja varmistetaan joustavuus, jota tarvitaan uusiin strategisiin tarpeisiin vastaamiseksi,

SUOSITTAA SEURAAVAA:

1. Jäsenvaltiot hyväksyvät ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2025–2027, johon sisältyy 11 pitkän aikavälin ERAn rakennepolitiikkaa, jotka ulottuvat yksittäisiä toimintapoliittisia ohjelmia pidemmälle mutta joilla on kuitenkin kolmivuotinen työsuunnitelma, sekä kahdeksan ERA-toimea, jotka on määrä saattaa päätökseen toimintapoliittisen ohjelman kolmivuotiskauden aikana. Kaikki ERA-ehdotukset kuvataan yksityiskohtaisemmin liitteessä.
2. Jäsenvaltiot toteuttavat vapaaehtoiselta pohjalta jäljempänä esitettyjä ERAn rakennepolitiikkoja ja ERA-toimia, jotka ovat sopusoinnussa Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksen neljän yhteisen toiminnan prioriteettialan kanssa. Näiden rakennepolitiikkojen ja toimien fokuksena on i) tuottaa selkeää lisäarvoa kansallisella ja Euroopan tasolla, ii) saada aikaan vaikutuksia tuottamalla konkreettisia tuotoksia ja tuloksia kolmivuotiskauden aikana, iii) jatkaa yhteiskehittämistoimintaa jäsenvaltioiden, komission ja sidosryhmien välillä, iv) keskittyä itsenäiseen toimintaan yhdessä päätoimissa ilman alatoimia, ja v) noudattaa täytäntöönpanossa vaihtelevaa geometriaa, mikä mahdollistaa joustavuuden sen suhteen, missä määrin maat voivat osallistua.

1. **PRIORITEETTIALA: AIDOSTI TOIMIVIEN OSAAMISEN SISÄMARKKINOIDEN SYVENTÄMINEN**

Tutkijoiden, tietämyksen ja datan vapaa liikkuvuus on olennaista tehokkaamman ja osallistavamman eurooppalaisen T&I-järjestelmän rakentamiseksi. Se auttaa minimoimaan resurssien päällekkäisyyden ja luomaan tehokkaan toiminnan edellyttämän kriittisen massan. Unionin kilpailukyvyyn parantamiseksi on välttämätöntä

vahvistaa EU:n kansainvälistä asemaa ja tieteellistä johtoasemaa toteuttamalla urauurtavaa perustutkimusta sekä soveltavaa tutkimusta.

EU jatkaa työtä tämän painopisteen parissa seuraavien rakennepolitiikkojen avulla:

Avoin tiede: mahdollistetaan avoin tiede datan yhteiskäytön ja uudelleenkäytön avulla muun muassa eurooppalaisten avoimen tieteen pilvipalvelujen (EOSC) kautta. **Tutkimusinfrastruktuurit:** parannetaan tutkimusinfrastruktuurien kestävyyttä, saavutettavuutta ja häiriönsietokykyä eurooppalaisella tutkimusalueella. **Sukupuolten tasa-arvo, kaikkien yhtäläiset mahdollisuudet ja osallistavuus:** vahvistetaan osallistavaa ja intersektionaalista sukupuolten tasa-arvoa eurooppalaisella tutkimusalueella. **Tutkijoiden urakehitys ja liikkuvuus** sekä **tutkimuksen arviointi- ja palkitsemisjärjestelmät:** tehdään tutkijanurista houkuttelevampia ja kestävämpiä sekä uudistetaan tutkimuksen arviointia. **Tietämyksen hyödyntäminen:** vahvistetaan tietämyksen hyödyntämistä koskevia valmiuksia ja toimia. **Globaali osallistuminen:** sovelletaan globaalia lähestymistapaa tutkimukseen ja innovointiin.

Seuraaville kolmelle vuodelle ehdotetaan seuraavia ERA-toimia:

- avoimen tieteen tasapuolisuus;
- edistetään politiikkaa tukevan tieteen (S4P) eurooppalaista ekosysteemiä;
- helpotetaan ja vauhditetaan tekoälyn vastuullista käyttöä tieteen alalla EU:ssa;
- parannetaan tutkimuksen turvallisuutta.

2. **PRIORITEETTIALA: YHTEINEN VASTAAMINEN VIHREÄN SIIRTYMÄÄN JA DIGITALISAATIOON SEKÄ MUIHIN YHTEISKUNTAAN VAIKUTTAVIIN HAASTEISIIN JA YHTEISKUNNAN ERAAN OSALLISTUMISEN LISÄÄMINEN**

Jotta ERA voisi vahvistaa kilpailukykyä, parantaa ihmisten elämänlaatua EU:ssa ja vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin, kuten vihreään ja digitaaliseen siirtymään, ERAn ja alakohtaisten politiikkojen ja teollisuuspolitiikan välille on luotava synergiaa. T&I-investoinneilla on saatava aikaan konkreettisia tuloksia, joita hyödynnetään ja otetaan käyttöön markkinoilla.

Seuraavat rakennepolitiikat ovat olleet tärkeimpiä lähestymistapoja tällä prioriteettialalla:

Haasteisiin perustuvat aloitteet: tehdään strategisesta energiateknologiasuunnitelmasta (SET-suunnitelma) ERAn keskeinen aihealue. **Koulutuksen ja Euroopan osaamisohjelman väliset synergiat:** parannetaan tutkimuksen ja innovoinnin sekä korkea-asteen koulutuksen yhteensovittamista eurooppalaisella tutkimusalueella ja hyödynnetään Euroopan T&I-ekosysteemien koko potentiaali. **Kansalaisten ja yhteiskunnan aktiivinen osallistuminen tutkimukseen ja**

innovointiin: lisätään luottamusta tieteeseen kansalaisosallistumisen ja -vaikuttamisen ja tiedeviestinnän avulla.

Seuraaville kolmelle vuodelle ehdotetaan seuraavia ERA-toimia:

- vauhditetaan T&I-investointeja Euroopan teollisen muutoksen ja kilpailukyvyn kestävyiden edistämiseksi;
- vauhditetaan uuden lähestymistavan menetelmiä (NAM-menetelmät) biolääketieteellisen tutkimuksen ja lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden testauksen edistämiseksi;
- luodaan yhdenmukaistettu ja koordinoitu kehys tutkimuksen ja innovoinnin integriteettiä ja etiikkaa koskevalle eurooppalaiselle lähestymistavalle uusiin haasteisiin vastaamiseksi.

3. PRIORITEETTIALA: TUTKIMUKSEN JA INNOVOINNIN HUIPPUOSAAMISEN SAATAVUUDEN LISÄÄMINEN KAIKKIALLA UNIONISSA JA INNOVOINTIEKOSYSTEEMIEN VÄLISTEN YHTEYKSIEN PARANTAMINEN KAIKKIALLA UNIONISSA

Huippuosaamista löytyy kaikkialta Euroopasta, kaikista ikäryhmistä ja kaikilta tieteenaloilta ja toimialoilta. Sen kaikkia mahdollisuuksia ei ole vielä hyödynnetty, koska tutkijoiden ja innovoijien mahdollisuuksissa on huomattavia eroja eurooppalaisella tutkimusalueella. Tätä prioriteettialaa koskevan rakennepolitiikan tavoitteena on luoda **synergioita EU:n, kansallisten ja alueellisten rahoitusohjelmien välille** ja parantaa EU:n mahdollisuuksia hyödyntää huippuosaamista.

Seuraaville kolmelle vuodelle ehdotetaan seuraavaa ERA-toimea:

- kehitetään T&I-valmiuksia uudistamalla tutkimusjohtamisen ammattialaa.

4. PRIORITEETTIALA: YHTEISTEN TUTKIMUS- JA INNOVOINTI-INVESTOINTIEN JA -UUDISTUSTEN EDISTÄMINEN

Koska EU keskittyy tulevaisuuden kilpailukyvyn, kestävyiden ja hyvinvoinnin kannalta keskeisiin aloihin, T&I-investointien ja -aloitteiden monistaminen, korvaaminen tai pirstominen ei olisi tarkoituksenmukaista. Toimintaa voidaan tehostaa rajat ylittävällä yhteistyöllä, jotta voidaan yhdistää resursseja kriittisen massan saavuttamiseksi ja edistää tietämyksen vaikutusten leviämistä innovoinnin vauhdittamiseksi. Investointien tehokkuuden ja vaikuttavuuden varmistaminen edellyttää joissakin tapauksissa myös kansallisten T&K-järjestelmien rakenneuudistusten suunnittelua, toteuttamista ja seurantaa. Uudistusten tavoitteena on vahvistaa tieteellistä huippuosaamista, edistää tutkimustulosten hyödyntämistä, parantaa tiedemaailman ja yritysten välisiä yhteyksiä ja kohdentaa toimintapolitiikat paremmin yritysten harjoittaman innovoinnin tukemiseen.

Tämän tavoitteen osalta ei ehdoteta erityisiä ERA-toimia, mutta yleisesti tunnustetaan, että T&I-investointien lisääminen ja rakenneuudistusten toteuttaminen on edelleen ensisijainen tavoite Euroopan komissiolle ja jäsenvaltioille, jotta ne voivat tehdä tiivistä yhteistyötä olemassa olevia välineitä käyttäen. Tarkemmalla tasolla EU:n elpymis- ja palautumistukivälineeseen sisältyvien T&I-toimenpiteiden toteuttamisen odotetaan parantavan kansallisia innovointivalmiuksia erityisesti maissa, jotka ovat edelleen muita jäljessä.

Euroopan komissio suorittaa eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa perusteellisen analyysin kansallisista T&I-järjestelmistä ja antaa maakohtaisia suosituksia siitä, miten kunkin maan innovaatiopotentiaalia voidaan parantaa. Tämän jälkeen komissio seuraa jäsenvaltioiden politiikkatoimia arvioidakseen maiden edistymistä T&I-puutteiden korjaamisessa. Jäsenvaltioiden ja assosioituneiden maiden pyrkimyksiä parantaa T&I-järjestelmiään uudistuksilla tuetaan asiantuntijatasolla Horisontti-ohjelmaan kuuluvalla toimintapolitiikan tukijärjestelyllä, joka on osoittautunut erittäin hyödylliseksi välineeksi päätöksenteon parantamisessa ja uudistuspolkujen määrittämisessä. Lisäksi jäsenvaltioiden kanssa voidaan käydä tehostettua kahdenvälistä vuoropuhelua yhteisesti sovitusta T&I-aiheista.

3. Euroopan komission, jäsenvaltioiden, assosioituneiden maiden ja sidosryhmäorganisaatioiden välinen vakiintunut yhteistyökehys, joka muodostuu ERA-foorumista ja ERACista, olisi säilytettävä ERAn hallinnoinnin keskeisenä mekanismina. ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2025–2027 toteuttamiseen sovelletaan edelleen osallistavaa ja avointa lähestymistapaa kaikilla hallinnon tasoilla yhteiskehittämisen ja ohjelmaan sitoutumisen edistämiseksi. ERA-foorumi toimii edelleen elimenä, jossa voidaan käydä keskustelua uusista haasteista, jotka eivät liity ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2025–2027 toimiin mutta jotka edellyttävät maiden välistä yhteistyötä ja kuuluvat Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimuksen soveltamisalaan, kuten tieteellisen tutkimuksen vapauden seuranta.
4. Koordinoidulla täytäntöönpanolla olisi varmistettava, että EU:n tason sidosryhmät osallistuvat aktiivisesti ja laajalti kaikkeen toimintaan tutkimuksesta innovointiin ja markkinoille saattamiseen asti. ERA-foorumin sidosryhmäluokkia olisi tarkistettava, jotta eri intressit olisivat paremmin edustettuina.
5. Jäsenvaltioiden ja Euroopan komission olisi tuettava Horisontti Eurooppa -ohjelmaan assosioituneiden maiden ja EU:n tason sidosryhmien kattojärjestöjen täysipainoista osallistumista ERAn toimintapoliittisen ohjelman 2025–2027 täytäntöönpanoon.
6. T&I-investoinnit EU:ssa eivät vastaa tavoitteita, ja ne jäävät edelleen monien EU:n globaalien kilpailijoiden investointitasoa alhaisemmiksi. Tällä hetkellä EU käyttää noin 2,3 prosenttia BKT:stään tutkimukseen ja kehitykseen, mikä on huomattavasti vähemmän kuin Barcelonan julistuksessa vuonna 2002 asetettu 3 prosentin tavoite. Jotta voidaan vastata 3 prosentin monitahoiseen haasteeseen, tarvitaan koordinoituja toimia julkisten ja yksityisten T&K-investointien lisäämiseksi. Lisäksi on tarpeen toteuttaa lisää uudistuksia, jotta voidaan parantaa kansallisia T&I-ekosysteemejä ja maksimoida T&I-investointien lisäämisen vaikutus. Euroopan tutkimus- ja innovaatiosopimuksen

prioriteettialan ”Yhteisten tutkimus- ja innovointi-investointien ja -uudistusten edistäminen” lisäksi jäsenvaltioiden ja komission olisi jatkettava myös muita ponnistelujaan tämän tavoitteen edistämiseksi.

7. Euroopan komission ja jäsenvaltioiden olisi jatkettava ERAn seurantamekanismin toteuttamista. Mekanismi hahmoteltiin Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksessa, ja sen yksityiskohdat esitetään komission neuvostolle 10 päivänä kesäkuuta 2022 antamassa tiedotteessa ”Framework for the future ERA monitoring mechanism”¹⁰. ERAn seurantamekanismilla arvioidaan edistymistä Euroopan tutkimus- ja innovaationsopimuksessa määriteltyjen ERAn painopisteiden saavuttamisessa. ERAn seurantamekanismin olisi koostuttava seuraavista osatekijöistä:

- 1) säännöllisesti päivitettävä ERA-tulostaulu, jolla seurataan edistymistä ERAn tavoitteiden saavuttamisessa sekä EU:n että kansallisella tasolla;
- 2) komission säännöllinen ERA-seurantakertomus neuvostolle, jossa tarkastellaan ERAn toimintapoliittisen ohjelman täytäntöönpanoa;
- 3) säännölliset ERA-maaraportit, joissa tarkastellaan maiden edistymistä ERAn toimintapoliittisen ohjelman täytäntöönpanossa.

Jäsenvaltiot jatkavat ERAa koskevien tietojen vaihtoa muun muassa jakamalla dataa ja tietoja ERAn toimintapoliittisen foorumin kautta. Jäsenvaltiot edistävät myös ERAn toimien ja tulosten täytäntöönpanoa kansallisesti hyödyntäen saatavilla olevaa tukea.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

¹⁰ KOMISSION TIEDOTE NEUVOSTOLLE 9578/22.